

Sygn. akt V KK 197/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 maja 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Gierszon (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jerzy Grubba

SSN Andrzej Tomczyk

Protokolant Katarzyna Wępa

w sprawie **H. M.**,

skazanego za przestępstwo z art. 198 k.k.i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 17 maja 2022 r. kasacji prokuratora

od wyroku Sądu Okręgowego w T.

z dnia 21 stycznia 2022 r., sygn. akt IX Ka (...),

**uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej orzeczenia o
środkach karnych zawarte w pkt I podpunkt „b” i w tym zakresie
sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w T. do ponownego
rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 24 maja 2021 r. wydanym w sprawie VIII K (...) Sąd Rejonowy w T. uznał H. M. za winnego tego, że: w okresie od maja 2016 r. do 16 czerwca 2016 r. w T., działając w realizacji z góry powziętego zamiaru

wykorzystując wynikający z upośledzenia umysłowego D. Ł. brak zdolności do rozpoznania czynu, pod pozorem oferty pracy zapraszał go do swojego miejsca zamieszkania, gdzie upajał go alkoholem, a następnie rozbierał i utrwał nagi wizerunek na telefonie komórkowym oraz doprowadzał do poddania się innym czynnościom seksualnym bądź wykonania takich czynności w ten sposób, że dotykał jego miejsca intymne, za co wręczał mu 20 zł. nadto groził, że jeżeli ujawni informację o charakterze ich spotkań, rozpowszechni ten wizerunek bez jego zgody w ten sposób, że rozrzuci zdjęcia przy szkole, do której uczęszczał – to jest przestępstwa z art. 198 k.k. w zb. z art. 191a § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i za to w myśl art. 11 § 3 k.k. na mocy art. 198 k.k. wymierzył mu karę 4 lat pozbawienia wolności.

Wyrok ten został zaskarżony przez obrońcę oskarżonego oraz prokuratora.

Obrońca zarzuciła: naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 4 k.p.k., art. 7 k.p.k. oraz art. 410 k.p.k., błąd w ustaleniach faktycznych polegający na uznaniu, że oskarżony popełnił zarzucany mu czyn, a także rażącą niewspółmierność orzeczonej wobec oskarżonego kary.

Natomiast prokurator zaskarżył wyrok w części rozstrzygnięcia o karze oraz o niezastosowaniu środka karnego i obok zarzutu rażącej niewspółmierności kary podniósł zarzut: niesłusznego niezastosowania wobec oskarżonego środka karnego na podstawie art. 41a § 1 k.k. w postaci zakazu kontaktowania się z pokrzywdzonym D. Ł. w jakikolwiek sposób oraz zakazu zbliżania się do niego na odległość 50 metrów przez okres 10 lat od uprawomocnienia się wyroku, co było wynikiem nieuwzględnienia prawnie chronionych interesów pokrzywdzonego oraz faktu, że oskarżonemu zarzucono przestępstwo przeciwko wolności seksualnej o wysokim stopniu społecznej szkodliwości, przez co orzeczona jedynie kara pozbawienia wolności nie osiągnie celów w zakresie prewencji indywidualnej oraz w zakresie kształtowania świadomości prawnej, podczas gdy stopień społecznej szkodliwości czynu zabronionego przypisanego oskarżonemu, stopień jego zawinienia, jego zachowanie się po popełnieniu przestępstwa oraz wzgląd na cele zapobiegawcze i wychowawcze jakie kara powinna osiągnąć w stosunku do skazanego, uzasadniają orzeczenie wobec oskarżonego środka karnego.

Apelacje te rozpoznał Sąd Okręgowy w T. w dniu 21 stycznia 2022 r., który wydanym w tym dniu w sprawie IX Ka (...) wyrokiem zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że: na podstawie art. 46 § 1 k.k. zasądził od oskarżonego na rzecz pokrzywdzonego D. Ł. kwotę 10 000 zł. tytułem częściowego zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, na podstawie art. 41a § 1 i 4 k.k. orzekł zakaz kontaktowania się oskarżonego z pokrzywdzonym D. Ł. w jakikolwiek sposób oraz zakaz zbliżania się do niego na odległość, mniejszą niż 50 metrów. W pozostałym zakresie wyrok ten utrzymał w mocy.

Wyrok Sądu Okręgowego prokurator zaskarżył kasacją w części dotyczącej rozstrzygnięcia o środkach karnych i zarzucił temu orzeczeniu: rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa materialnego, to jest art. 43 § 1 k.k. w zw. z art. 39 pkt 2b k.k., polegające na orzeczeniu przewidzianego w nim środka karnego w postaci zakazu kontaktowania się oskarżonego z pokrzywdzonym D. Ł. w jakikolwiek sposób oraz zakazu zbliżania się do niego na odległość mniejszą niż 50 metrów, bez wskazania czasu jego obowiązywania.

Równocześnie prokurator wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w części dotyczącej rozstrzygnięcia o środkach karnych i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w T. jako sądowi odwoławczemu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna w stopniu oczywistym, toteż podlega rozpoznaniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k. Zaskarżony nią wyrok wydano z rażącym, naruszeniem przepisów wskazanych w zarzucie kasacji, co zważywszy na charakter tych przepisów i następstwa tego uchybienia, nie tylko mogło, ale wręcz miało istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku.

Nie ulega wątpliwości, że zgodnie z treścią art. 43 § 1 k.k. jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, pozbawienie praw publicznych oraz zakaz i nakaz wymienione w art. 39 pkt 2d i 2e orzeka się w latach, od roku do lat 10, zakazy wymienione w art. 39 pkt 2 – 2b i 3 orzeka się w latach, od roku do lat 15, a zakaz wymieniony w art. 39 pkt 2c orzeka się w latach, od lat 2 do 6. Równie bezsporne jest też i to, że zgodnie z treścią art. 413 § 1 pkt 23 k.p.k. wyrok skazujący powinien zawierać rozstrzygnięcie co do kary i środków karnych, środków kompensacyjnych i przepadku. W świetle tej regulacji poza sporem jest, że sąd orzekając wobec

oskarżonego, wskazane w przywołanym przepisie art. 43 § 1 k.k. środki karne powinien precyzyjnie określić czas ich obowiązywania. Wobec tego nie wystarczy orzekając środek karny z art. 39 pkt 2b k.k. określić (tak jak to uczynił Sąd *in concreto*) odległość od osób chronionych, którą ten skazany powinien zachować (art. 41a § 4 k.k.), ale także powinien wskazać czas obowiązywania nałożonego zakazu, to bowiem wynika z treści art. 43 § 1 k.k. Trafnie w licznych orzeczeniach Sąd Najwyższy zatem zauważa, iż rozstrzygnięcie co do środka karnego bez określenia czasu jego obowiązywania rażąco ów przepis art. 43 § 1 k.k. narusza, skoro przewiduje on obligatoryjny wymóg określenia czasu jego trwania (por. wyroki Sądu Najwyższego z: 26 stycznia 2021 r., III KK 402/20; 17 lipca 2020 r., IV KK 672/18). Tymczasem Sąd Okręgowy zaniechał określenia czasu obowiązywania orzeczonego wobec skazanego środka karnego przewidzianego w art. 39 pkt 2 b k.k, jakkolwiek w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku wskazał, że „okoliczności dotyczące osoby oskarżonego świadczące o jego niepoprawności i okoliczności popełnienia czynu uzasadniały orzeczenie zakazu kontaktowania się z pokrzywdzonym i zbliżania do niego w wymiarze 10 lat” – to jednak, z przyczyn oczywistych, nie może konwalidować owego uchybienia, którym jest dotknięty zaskarżony wyrok. Słusznie bowiem Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 2 lutego 2021 r., IV KK 520/20 podniósł, że brak jest możliwości konwalidacji takiego uchybienia w postępowaniu wykonawczym w trybie art. 13 § 1 k.k.w., czy w inny sposób, aniżeli ponownego rozpoznania sprawy w tym zakresie przez sąd odwoławczy. Stąd koniecznym było uchylenie zaskarżonego kasacją wyroku w części zawartego w jego pkt I ppkt „b” rozstrzygnięcia o środku karnym oraz przekazania w tym zakresie sprawy Sądowi Okręgowemu w T. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. Opisane uchybienie z uwagi na swoje następstwa (skutkujące w istocie dożywotnim orzeczeniem przedmiotowego środka karnego) nie tylko mogło, ale wręcz miało istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku. Ponownie rozpoznając sprawę we wskazanym zakresie w postępowaniu odwoławczym Sąd Okręgowy będzie miał na względzie powyższe uwagi i spostrzeżenia.

Z tych wszystkich względów orzeczono jak wyżej.

